

УДК 65.011.3

ПОВЕДІНКА КЕРІВНИКІВ В СИТУАЦІЯХ РИЗИКУ

Купіна З.П., Загоруйко О.Г.

*Харківська державна зооветеринарна академія
м. Харків, Україна*

Резюме. *Висвітлено питання поведінки керівників підприємства в ситуаціях виникнення ризиків та прийняття ризикованих рішень в кризових умовах сучасності, вказано на більш високий рівень ризику в трудовому колективі.*

Ключові слова: *ситуація, ризик, фактори, середовище, стратегія, типи керівників, прогнозування, рішення.*

Вступ. У практичній психології психіка описується тріадою – «розум, почуття, воля». Використання математичних моделей при розробці рішень орієнтовано виключно на «розум», тобто на прийняття раціональних рішень.

Тим часом в повсякденному житті далеко не завжди людина приймає рішення, зважуючи ймовірність можливих подій, визначаючи величину ризику і корисності явищ. Нерідко рішення приймаються імпульсивно, під впливом емоційних станів. В тій чи іншій мірі в реальному житті «емоційна компонента»- почуття- присутній при дозволі будь-якої виробничої ситуації. При описі процесу прийняття рішення абстрагуються і від «вольовий компоненти»: чи буде прийняте рішення реалізовано. Сьогодні стан розвитку практичної психології таке, що не дозволяє використовувати сформовані тези в математичних моделях

Мета дослідження. Сучасні підходи до вивчення поведінки людини і його психіки визначилися ще на початку ХХ століття. Але і на початку нашого століття завдання суворого опису механізмів поведінки людини її діяльності та закономірностей розвитку залишається надзвичайно важкою, що виключає побудову математичного аналога. Однак спільний пошук рішень у цій області як з боку психологів, так і з боку математиків, йде в світі досить активно. Так, на сторінках преси широко висвітлюються особливості поведінки різних індивідумів при розробці та прийнятті управлінських рішень. Керівник, який уникає прийняття ризикованих рішень вважається в суспільному сенсі небезпечним для організації, так як прирікає її на застій. Найбільш успішно діє менеджер в середовищі яке дозволяє приймати рішення, даючи при цьому право на помилки. Оскільки ризик - органічна частина ринкової економіки, остільки природним є і терпиме

ставлення до невдач. Фахівці визнають, що ризиковані рішення визначаються двома групами факторів - зовнішнім середовищем і індивідуальними властивостями особистості. Думка розходиться з питання про пріоритетність впливу цих факторів. Тим часом істина, як завжди, знаходиться посередині. Вона полягає в необхідності врахування як стану зовнішнього середовища (об'єктивна сторона), так і психологічних властивостей ОПР (суб'єктивна сторона).

Результати дослідження. Вплив зовнішнього середовища як фактора, що ініціює ризик, проявляється в зміні умов для прийняття рішень, конкретними причинами, як уже зазначалося, можуть бути поява серйозного конкурента на ринку, різкі зміни в погоді, стихійні лиха, зміни в державному регулюванні, в курсах валют та ін. Вони обмежують альтернативність у виборі рішень. Безперечно вплив особистих якостей керівника на прийняття ризикованих рішень, таких як: сміливість, воля, підприємливість, досвід, знання, професіоналізм, прагнення до новизни, лідерства, престижу, позитивному іміджу та ін.. Необхідно враховувати, що у широкому сенсі ризик означає прийняття на себе відповідальності за наслідки прийнятого рішення – матеріальної, соціальної, політичної, моральної, правової. Тому готовність до ризику повинна кореспондувати з почуттям відповідальності за соціально-економічні та інші цінності, які знаходяться у розпорядженні керівника. Чи можна уникнути ризику? Значна група менеджерів схильна діяти по певному стереотипу. У типових ситуаціях і при обмеженому часі це виправдано і дає позитивні результати. Однак стереотипне ставлення до вирішення проблем в інших ситуаціях (із зміненими умовами, екстремальних) може призвести до прийняття рішень, які знаходяться далеко за межами оптимальних. Кращим виходом з положення є розробка можливо більшого набору стандартів рішень. Це дозволило б уникнути потенційних помилок, діяти автоматично в ситуації, що склалася, використовувати адекватні рішення. Якості особливості позначаються, наприклад, на особливостях сприйняття людьми ризикованих ситуацій. Загальновідомо, що одна і та ж ситуація характеризується різними людьми неоднозначно. По відношенню до господарського ризику психологи виділяють людей з «внутрішньою стратегією», тих, хто успіхи і поразки пояснює своїми особистими діями, і людей з «зовнішньою стратегією», орієнтованих на дію зовнішніх чинників. Перша група людей схильна до прийняття рішень середнього рівня, друга - рішень низького або високого рівня. Керівник, що тяжіє до успіху, частіше проявляє «мудру обережність», воліючи середній рівень ризику. Боязнь невдачі інших керівників схиляє їх до прийняття рішень, що виключають ризик, або в несприятливій обстановці - до вибору варіанта з можливо меншими втратами. Ухиляються від ризику, як правило керівники консервативного типу, або демагоги. І, навпа-

ки, частіше вибирають ризиковані варіанти вирішення люди, що відрізняються авантюризмом. В умовах ринкової економіки це якість розцінюється як прагнення до новизни і оцінюється позитивно. Вибір ризикованих рішень пов'язується і з фактором добровільності. Так, примус до ризику, або недобровільний ризик, зменшує бажання ризикувати, добровільний вибір підсилює ризикованість дій менеджерів у невизначеній обстановці. Прийняти ризикованих рішень обумовлюється також кількістю осіб які беруть участь у його розробці. Колективне рішення частіше відрізняється більш високим рівнем ризику. Однак допустимий рівень ризику в рішеннях обернено пропорційний кількості виконавців, задіяних у його реалізації.

Проведені психологами дослідження виявили наступні тенденції:

- Менеджери старшого віку, а також люди, які пропрацювали в фірмі тривалий час, схильні уникати ризику;

- Менеджери з більш високим статусом, більшою владою і доходами, а також працюючі в невеликих фірмах, ризикують частіше;

- Більш високий рівень освіти менеджерів збільшує схильність до ризику;

- Люди швидше підуть на ризик, вже перебуваючи в ризикованій ситуації, ніж увійдуть до неї;

- Банківська справа привертає значно більше ризикованих менеджерів, ніж інші галузі промисловості;

- Рішення, пов'язані з бізнесом фірм, ризикованіше тих, що стосуються персонального доходу підприємця (менеджер швидше ризикує грошми фірми, ніж своїм доходом).

Розрізняються певні типи керівників та по їх відношенню до нововведень, часто пов'язаним з ризиком. Як правило, підсилює прихильність до ризику, накопичений позитивний досвід виходу з подібних ситуацій, довіру колективу, вищестоящих керівників. Діяльність вітчизняних підприємців в ринкових умовах по суті долає стереотип ставлення до ризику, успадкований від адміністративно-командної системи управління

Висновки

Особливим класом завдань прийняття рішень є завдання з урахуванням чинників ризику та безпеки. Чинники ризику, витлумаченого як ймовірність втрат, впливають на процес прийняття рішень. Основних напрямів досліджень у сфері аналізу ризику є: вимір ризику, підвищення безпеки у великомасштабних технологічних систем, аналіз аварій. Однією з основних причин аварій є людські помилки. Великі аварії характеризуються, зазвичай, збігом низки малоймовірних подій. Рішення - це такий вибір альтернативи у ситуації, що склалася. Прийняття рішень - це те що з'єднує процес, необхідний у виконанні будь-якої управлінської функції. У випадку ринкової економіки менеджер своїми рішеннями може вирішувати долі

Проблеми зооінженерії та ветеринарної медицини

багатьох організацій. Залежно від рівня складності завдань, середовище умови рівня ризику варіюється, залежно від рівня ризику. Умови невизначеності існують, коли керівник точно не знає результат, що матиме кожен вибір. У разі ризику ймовірність результату кожного рішення можна визначити з відомою достовірністю. Якщо інформації замало прогнозування рівня ймовірності успіхів у залежність від вибору, умови прийняття рішень є невизначеними. У разі невизначеності керівник з урахуванням власного судження повинен встановити ймовірність можливих наслідків. Кожне рішення, пов'язане з компромісами, негативними впливами, та побічними ефектами, значення яких керівник повинен співвіднести з очікуваною вигодою. Усі рішення, як запрограмовані, не запрограмовані, прийняті менеджером мали бути зацікавленими засновані як на судженнях, інтуїції і надзвичайно важливому колишньому досвіді, а й застосовувати раціональний підхід в прийманні рішення. Під час ухвалення рішень сучасний керівник повинен: широко використовувати різні методи науки управління; оцінювати середу прийняття рішень та ризику; знати та вміти застосовувати різні моделі й фізичні методи прогнозування прийняття рішень.

Література

1. Блінов, А.О. Мистецтво управління персоналом: Учб. Посібник – М.: «Гелан», 2001 р.
2. Ряховская, О.Н. Антикризисне управління підприємствами. – М., 2014.
3. Пугачов, В.П. Керівництво персоналом організації. – М.: Аспект-прес 2014.
4. Єрмаков, В.В. Менеджмент організації у умовах кризи. – М., 2014.
5. Глухів, В.В. Менеджмент: Підручник. – СПб: СпецЛит, 2000 р.

ПОВЕДЕНИЕ РУКОВОДИТЕЛЕЙ В СИТУАЦИЯХ РИСКА

Купина З.П., Загоруйко О.Г.

Харьковская государственная зооветеринарная академия

Резюме. Рассмотрены вопросы поведения руководителей предприятия в ситуациях возникновения рисков и принятия рискованных решений в кризисных условиях современности, указано на более высокий уровень риска в трудовом коллективе.

Ключевые слова: ситуация, риск, факторы, среда, стратегия, типы руководителей, прогнозирования, решения.

THE BEHAVIOR OF MANAGERS IN SITUATIONS OF RISK

Kypina Z.P., Zagoruyko O.G.

Kharkiv state zooveterinary academy

Summary. The article deals with the behavior of the leaders of the enterprise in situations of risk and risk taking in the crisis of modernity, indicated a higher level of risk in the workplace. A special class of tasks of decision making is the task of considering risk factors and safety. Risk factors, understood as the probability of losses, affect decision-making. Guidelines of research in the field of risk analysis are: the measurement of risk, improve safety in large-scale technological systems, analysis of accidents. One of the main causes of accidents is human error. Major accidents are characterized generally unlikely coincidence of a number of events. The solution - it is a choice alternative in this situation. Decision-making - is connecting the process required in the performance of any management function. In the event of a market economy manager whose decisions can decide the fate of many organizations. Depending on the complexity of the tasks provided medium level of risk varies depending on the level of risk. Terms of uncertainty exist when the manager knows exactly the result that they have every selection. If risk probability of each outcome a decision can be determined with a certain authenticity. If not enough information predicting the probability of success depending on the selection decision conditions are uncertain. If uncertainty considering his own head judge must establish the likelihood of possible consequences. Each solution associated with compromises, negative effects, and side effects, the values of which the manager must correlate with the expected benefits. All decisions as programmed, not programmed. accepted a manager should be based both on judgments, intuition and previous experience is extremely important, but also to apply a rational approach in taking decisions. During the decision-making modern manager must: extensive use of various methods of management science; Wednesday evaluate decisions and risks; know and be able to apply different models and methods of forecasting decisions.

Key words: situation, risk factors, environment, strategy, types of leaders, forecasting, decision.
